

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 583/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti obce Nižná, Nová Doba 506, Nižná, zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Serekom, Nová Doba 489/15, Nižná, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7 C 90/2015 z 30. apríla 2018, za účasti Okresného súdu Námestovo, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obce Nižná na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7 C 90/2015 z 30. apríla 2018 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7 C 90/2015 z 30. apríla 2018 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .**

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť obci Nižná trovy konania v sume 498,55 € (slovom štyristodevät’desiatosem eur a päťdesiatpäť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Dušana Sereka, Nová Doba 489/15, Nižná, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2018 doručená sťažnosť obce Nižná, Nová Doba 506, Nižná (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Serekom, Nová Doba 489/15, Nižná, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 90/2015 z 30. apríla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne bola účastníčkou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 90/2015, v ktorom okresný súd rozsudkom z 2. novembra 2016 rozhodol tak, že „... *deklaratórne určil, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou pozemku – KN-C parcela č. [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ]*. Okresný súd Námestovo predmetným rozsudkom zároveň uložil sťažovateľke povinnosť vrátiť žalovanej... poskytnuté plnenie so zrušenej zmluvy a teda vrátiť kúpnu cenu oproti povinnosti žalovanej vypratať (vrátiť) žalovaný pozemok.“. Súčasťou označeného rozsudku okresného súdu bol aj výrok, ktorým súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania v plnej výške. V rámci odvolacieho konania Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 16. novembra 2017 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zároveň priznal sťažovateľke voči žalovanej „*aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu*“. Z uvedeného

vyplýva, že „*uvedenými rozsudkami príslušné súdy rozhodli aj o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania, a to tak, že žalobkyni túto náhradu priznali v plnom rozsahu*“.

Následne okresný súd uznesením sp. zn. 7 C 90/2015 zo 7. februára 2018 vydaným vyšším súdnym úradníkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť náhradu trov prvoinštančného konania v sume 2 599,55 € a náhradu trov odvolacieho konania v sume 645,98 €, pričom vychádzal z hodnoty pozemku, ku ktorému v rozsudku určil vlastnícke právo v prospech žalobkyne (sťažovateľky).

Žalovaná podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú odôvodnila tým, že okresný súd nesprávne určil tarifnú hodnotu veci podľa § 10 ods. 2 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom správne mal vychádzať z 1/13-iny výpočtového základu, keďže nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch.

O tejto sťažnosti rozhodol sudca okresného súdu napadnutým uznesením tak, že uznesenie zo 7. februára 2018 zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni (sťažovateľke) náhradu trov prvoinštančného konania v sume 758,12 € a náhradu trov odvolacieho konania v sume 281,58 €, vychádzajúc z 1/13-iny výpočtového základu. Napadnuté uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 14. mája 2018.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„V predmetnom uznesení sudca skonštatoval, že ak je predmetom sporu určenie neplatnosti právneho úkonu, ide o právo, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch, pričom poukázal na právne závery obsiahnuté v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR so sp. zn. 5 MCdo 9/2010 a 2 MCdo 18/2008, v ktorých sa uvádza, že účelom právnej služby v prípade určenia neplatnosti zmluvy nie je dosiahnutie určenia vlastníckeho práva k veci, ani toto vymôcť, ale len určiť, že takýto právny úkon je neplatný, a teda z tohto dôvodu je potrebné vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.

Z vyššie uvedených skutočností však nepochybne vyplýva, že predmetom súdneho konania so sp. zn. 7 C/90/2015 nebolo určenie neplatnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy, ale súd posudzoval otázku, či sťažovateľka ako žalobkyňa platne odstúpila od kúpnej zmluvy uzavretej so žalovanou, ako otázku predbežnú, a teda s názorom Okresného súdu Námestovo uvedeným v bode 7 predmetného uznesenia (ktorým uznesením opätovne rozhodol o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania), že predmetom celého konania (na účely náhrady trov konania) je v zásade len určenie platnosti, resp. neplatnosti prevodného právneho úkonu a nie určenie vlastníckeho práva ako také, sa vôbec nemožno stotožniť. Tento názor je nielenže právne neudržateľný, ale navyše odporuje aj ust. § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Okresný súd Námestovo napokon aj vo svojom rozsudku vo veci samej konštatoval, že nakoľko sťažovateľka odstúpila od predmetnej kúpnej zmluvy platne, z právneho hľadiska došlo k zrušeniu kúpnej zmluvy od počiatku, a teda nastal nesúlad medzi stavom právnym a evidenčným stavom v katastri nehnuteľností. Na základe uvedeného súd zároveň konštatoval, že sťažovateľka ako žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Ako bolo už vyššie uvedené, aj odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, nakoľko mal za to, že toto rozhodnutie je vecne správne.

Keďže sa teda v predmetnom spore sťažovateľka predovšetkým a v prvom rade domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - pozemku spolu so splnením synalagmatickej povinnosti, ktorá jednoznačne vyplývala zo zrušenej zmluvy, máme za to, že právne názory uvedené vo vyššie citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR nemožno v žiadnom prípade aplikovať na určenie výšky náhrady trov konania v predmetnom spore.

Sťažovateľka Okresnému súdu Námestovo včas predložila aj znalecký posudok [REDACTED] č. 391/2016, ktorým bola stanovená všeobecná hodnota nehnuteľnosti - pozemku, ku ktorému sa sťažovateľka domáhala určenia vlastníckeho práva a to ku dňu začatia poskytovania právnej služby.

Na preukázanie opodstatnenosti a dôvodnosti ústavnej sťažnosti dávame do pozornosti aj nález Ústavného súdu SR so sp. zn. I. ÚS 119/2012-24 zo dňa 16. 05. 2012, v ktorom náleze ústavný súd uvádza nasledovné:

... z ustanovenia § 9 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva. Podľa ust. § 10 ods. 2 citovanej vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu iba v prípade, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju nemožno zistiť len s nepomernými ťažkosťami (§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.)...

Preto nie je možné vychádzať z názoru, že daná situácia nie je právom regulovaná a že vždy, keď je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k veci, nemožno tento predmet konania peniazmi oceniť z hľadiska tarifnej odmeny podobne, ako je to pri vyrubovaní súdneho poplatku za určovací návrh na začatie konania podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Inými slovami, explicitná úprava § 9 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. vylučuje použitie § 11 ods. 1 písm. a) cit. vyhlášky a rovnako aj príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch.

... v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 7 C/90/2015 rozhodoval o určení vlastníckeho práva k dotknutému pozemku a aj o synalagmatickej povinnosti vyplývajúcej zo zrušenej zmluvy.

Vzhľadom na horeuvedené podľa nášho názoru Okresný súd Námestovo vo svojom uznesení sp. zn.: 7 C/90/2015-183 zo dňa 30. 04. 2018 porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Právny názor v ňom uvedený považujeme za právne neudržateľný a v rozpore so základným ústavným právom na spravodlivé súdne konanie.“

Na základe uvedenej sťažostnej argumentácie sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume 325,42 €.

Uznesením sp. zn. IV. ÚS 583/2018 z 15. novembra 2018 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval okresný súd na vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľky. Na výzvu ústavného súdu reagovala predsedníčka okresného súdu prípisom sp. zn. Spr 763/18 z 18. decembra 2018, v ktorom najmä uviedla:

«Po právoplatnosti rozsudku súd následne rozhodoval o trovách konania a uznesením 7 C/90/2015-166 zo dňa 8. 2. 2018 vydaným vyšším súdnym úradníkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť náhradu prvoinštančného konania vo výške 2599,55 Eur a náhradu trov odvolacieho konania vo výške 645,98 Eur, proti ktorému uzneseniu podala žalovaná sťažnosť. Sťažnosť odôvodnila tým, že okresný súd nesprávne určil tarifnú hodnotu veci podľa § 10 ods. 2 písm. a) Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom správne mal vychádzať z 1/13 výpočtového základu, keďže nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch. O sťažnosti bolo rozhodnuté zákonným sudcom uznesením pod č. k. 7 C/90/2015-183 zo dňa 30. 4. 2018 tak, že sťažnosťou napadnuté uznesenie zo dňa 7. 2. 2018 zmenil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu prvoinštančného konania vo výške 758,16 Eur a náhradu trov odvolacieho konania vo výške 281,58 Eur a to z dôvodu, že sťažnostnú námietku týkajúcu sa nesprávneho určenia základu pre výpočet tarifnej odmeny vyhodnotil ako dôvodnú. Pri vydaní napadnutého uznesenia zákonný sudca vychádzal zo záverov vyslovených v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MCdo 18/2018 zo dňa 30. 11. 2009, podľa ktorého „v zmysle ustálenej súdnej praxe, ako aj rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa základ pre výpočet trov právneho zastúpenia určuje na základe rovnakých kritérií, ako základ pre výpočet súdneho poplatku vyrubovaného vo veci. Tento postup reflektuje jednotu základu pre všetky druhy konania, ktorých výška sa odvíja od hodnoty sporu...“ V predmetnej veci (konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti)

bol súdny poplatok vyrubený podľa položky 1 písm. b/ sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, teda ako v prípade žaloby, pri ktorej predmet konania nemožno oceniť peniazmi. Súd v súlade s vysloveným právnym názorom Najvyššieho súdu SR pri určení tarifnej hodnoty veci pre účely výpočtu trov právneho zastúpenia pri rozhodovaní o sťažnosti vychádzal z toho, že v súdnej veci ide o vec, ktorej hodnotu nemožno určiť (vyčíslit). Žalobkyňa (sťažovateľka) pritom vo svojej sťažnosti (ani nikdy predtým) nenamietala, že by výška súdneho poplatku zo žaloby nebola správne určená.

Zároveň Vám v prílohe zasielame spis tunajšieho súdu 7 C/90/2015 a zároveň Vám oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.»

Sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 9. januára 2018 prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu okrem iného uviedla:

„... týmto Ústavnému súdu uvádzame, že netrváme na ústnom pojednávaní vo veci.

V nadväznosti na vyjadrenie Okresného súdu Námestovo č. Spr 763/18 zo dňa 18. 12. 2018 uvádzame, že právna veta vyslovená v odôvodnení uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 2 MCdo 18/2008 zo dňa 30. 11. 2009 nedopadá na prejednávanú vec, nakoľko Najvyšší súd SR v tomto uznesení vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaniach o určenie platnosti/neplatnosti právneho úkonu sa pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania aplikuje § 11, ods. 1, písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.

V predmetnej veci vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn.: 7 C/90/2015 však bolo predmetnom konania pozitívne určenie vlastníckeho práva sťažovateľky k nehmuteľnosti a určenie neplatnosti prevodného právneho úkonu si súd vyriešil ako otázku predbežnú.

Sme teda toho názoru, že v uvedenej veci bolo možné určiť hodnotu veci v zmysle § 9, ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a uvedenú hodnotu sťažovateľka do konania aj určila a to prostredníctvom znaleckého posudku, ktorý bol založený v súdnom spise,

Sťažovateľka si zároveň voči Okresnému súdu Námestovo uplatňuje aj nárok na náhradu trov konania pred Ústavným súdom SR aj za toto vyjadrenie...“

Zo zapožičaného spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2015 vyplýva, že sťažovateľka žalobou podanou 25. marca 2015 žiadala, aby okresný súd vydal rozsudok v znení:

„súd určuje, že žalobkyňa Obec Nižná je výlučnou vlastníčkou v 1/1-ine pozemku...“

Sťažovateľka podaním zo 7. apríla 2015 navrhla pripustenie zmeny žaloby v znení:

„súd určuje, že žalobkyňa Obec Nižná je výlučnou vlastníčkou v 1/1-ine pozemku... s tým, že žalovaná je povinná vypratať tento pozemok žalobkyni oproti povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanej sumu 8 184 € a to v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.“

Okresný súd uznesením sp. zn. 7 C 90/2015 z 18. mája 2015 navrhovanú zmenu petitu žaloby pripustil v znení navrhovanom sťažovateľkou (označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 9. júna 2015, pozn.).

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstatná časť je citovaná v časti I tohto nálezu, namieta, že napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo zmenené rozhodnutie o výške náhrady trov konania iniciovaného jej žalobou o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu garantovaného prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy.

V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutého uznesenia okresného súdu, v ktorej sa uvádza:

„Povinnosť uložená žalovanému zaplatiť náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania advokátovi ako zástupcovi žalobcu bola súdom určená s poukazom na § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

V sťažnosti uvedení námietku, týkajúcu sa základu pre výpočet tarifnej odmeny vyhodnotil ako dôvodnú.

V preskúmvanej veci podala žalobkyňa žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, avšak v rámci tejto žaloby sa a priori mala posúdiť aj (ne)platnosť kúpnej zmluvy zo dňa 21. 12. 2009. Predmetom konania bolo aj určenie (ne)platnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy (ide teda o právo - právnu možnosť hmotnoprávneho i procesného charakteru, teda predmet, ktorého hodnotu v peniazoch vyjadriť nemožno).

Pokiaľ ide o určenie tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie v občianskom súdnom konaní s predmetom sporu určenie neplatnosti právneho úkonu, vychádza sa z hodnoty práva; právna úprava v každom jednotlivom prípade umožňuje skúmať, či takýto predmet konania (nie) je možné oceniť peniazmi a v závislosti od toho stanoviť výšku odmeny. V prípade určenia neplatnosti zmluvy ide o právo (právnu možnosť hmotnoprávneho i procesného charakteru), t. j. taký predmet, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Najvyšší súd SR vo veci 5 MCdo 9/2010 prijal záver, že účelom právnej služby v prípade určenia neplatnosti zmluvy nie je dosiahnutie určenia vlastníckeho práva k veci ani toto vymôcť, ale len určiť, že takýto právny úkon je neplatný. Obdobne vo veci sp. zn. 2 MCdo 18/2008 Najvyšší súd SR, rozhodujúc o mimoriadnom dovolaní, uviedol k výpočtu trov právneho zastúpenia v prípade sporov o určenie platnosti, resp. neplatnosti právneho úkonu, že je potrebné vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Zároveň súd námietku, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania súd nezohľadnil aplikáciu ust. § 257 CSP vo vzťahu k žalovanej, a to i napriek tomu, že na jej strane existujú dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle citovaného zákonného ustanovenia nepovažuje za dôvodnú, vzhľadom na to, že o nároku strán sporu na náhradu trov konania bolo právoplatne rozhodnuté a v tomto štádiu konania sa rozhoduje len o výške trov konania.

Takisto námietku, že žalovanému nebolo zaslané vyjadrenie žalobcu zo dňa 23. 01. 2018 nepovažuje za dôvodnú. V danom prípade ide len o vyúčtovania trov konania právneho zástupcu žalobkyne a zaslanie (doručovanie) takéhoto podania CSP neukladá

druhej strane na vyjadrenie. Žalovaný, resp. jeho právny zástupca, ak sa chcel s predmetným vyúčtovaním trov konania oboznámiť, mohol tak vykonať na Okresnom súde Námestovo – Informačné centrum v úradných hodinách na to určených, prípadne požiadať o elektronický prístup do spisového materiálu.“

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05). Obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

V súlade s uvedenými právnymi východiskami ústavný súd preskúmal aj sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením okresného súdu.

Právny názor prezentovaný okresným súdom považuje ústavný súd za ústavne neakceptovateľný, keďže výklad procesných noriem uplatnený okresným súdom považuje za excesívny s priamym negatívnym dopadom na vlastnícke právo sťažovateľky (vzhľadom na to, že sťažovateľka porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy nenamieta, porušením tohto práva sa ústavný súd súc viazaný petitom sťažnosti podrobnejšie v tomto náleze nezaoberá, pozn.).

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Ústavný súd vo vzťahu k námietke sťažovateľky v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [resp. v súčasnosti v spojení s § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku] má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným

obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013).

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v žalobe sťažovateľky sú jej výlučným vlastníctvom (neskôr bol len rozšírený petit o povinnosť vypratať nehnuteľnosť a synalagmatickú povinnosť vrátiť zaplatenú kúpnu cenu, pozn.), čím bol záväzne vymedzený predmet požadovanej súdnej ochrany. Práve vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo od počiatku (rovnako aj po pripustení zmeny žaloby) určenie vlastníckeho práva sťažovateľky k (v žalobe konkretizovanej) nehnuteľnosti, je podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby potrebné vychádzať z hodnoty veci, ktorej sa spor týka, resp. ku ktorej vlastnícke právo sa má určiť, podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Na uvedené nemá vplyv, že v priebehu konania bolo potrebné ako predbežnú otázku vyriešiť otázku platnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy, keďže meritórne rozhodnutie o určení vlastníckeho práva (aj ďalšie žalované nároky) je od nej priamo závislé. Rovnako je bez právneho významu argumentácia okresného súdu obsiahnutá v jeho vyjadrení k sťažnosti, že predmet konania bol vymedzený ako neoceniteľný aj pri uložení poplatkovej povinnosti za žalobu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom uznesení aplikoval nesprávnu právnu normu [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky namiesto § 10 ods. 2 vyhlášky], čím poprel podstatu a účel relevantných, na posudzovanú vec sa vzťahujúcich právnych noriem, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu garantovaného prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 90/2015 z 30. apríla 2018 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, rozhodol zároveň podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o zrušení označeného rozhodnutia všeobecného súdu a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o výške trov konania, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trov.

Sťažovateľka si v sťažnosti a v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti uplatnila nárok na úhradu trov konania spojených s jej právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie vo veci).

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal jej úhradu trov konania v sume vyčíslenej v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky, teda v celkovej sume 498,55 € pozostávajúcej z odmeny vo výške 153,50 € a režijného paušálu vo výške 9,21 € za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), z odmeny vo výške 163,33 € a režijného paušálu vo výške 9,80 € za úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 (vyjadrenie vo veci).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2019